

Изази уторком, четвртком и суботом.
 ПРЕДПЛАТА: ва Краљевину СХС
 мјесечно Д 15; тромјесечно Д 40;
 ва Италију мјесечно лира 6; по-
 једини број 30 центева. Огласи
 по цјенику. Поједини број Д 1-50.

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Помшарина плаћена у готову.
 Издаје: Окружни Одбор Народне
 Радикалне Странке у Шабенику.
 Одговорни уредник: Шовро Ваћкић.
 Телефон број 60.
 Штампана: Нова Штампарија - Шабеник.

LJUBA JOVANOVIĆ.

Nigdje ne postoje savršeno suprotna mišljenja o političkim ličnostima, kao u nas. Nama nije dano da osjećamo nianse. Mi osjećamo samo krajnosti i mi vidimo samo krajnosti. Dok je neki političar, za jedne genije, dotle je za druge savršeni idiot. Za jedne je skoro bespolni anđeo, za druge je najperverziji satana. Još nekulturni, mi u političkom protivniku vidimo jednog neprijatelja druge narodnosti, druge vjere i savršeno drugog mentaliteta. Kao za vrijeme rata što niko od nas nije neprijatelju smio priznati ni jednu dobru stranu, tako ni za vrijeme stalne partijske borbe ne smijemo o jednom političkom protivniku imati ni približno slično mišljenje koje o njemu imaju njegovi politički prijatelji. Ako se to ne bi, može biti, smatralo kao izdajstvo, pouzdano bi se smatralo kao znak naših nedovoljno razvijenih moralnih osjećaja i kao znak našeg zakržavljivenog uma.

Za cmorucke i njihove pristalice g. Jovanović je najodvratniji čovjek na svijetu, najveći reacionar i najveći krvokol koga bi odmah, bez presude, trebalo odvući na Karaburmu i strijeljati. Za ljude, megjutim, koji osjećaju i znaju šta je država, g. Jovanović je političar i državnik od rase, to jest čovjek za koga, kad je na vlasti, ne postoji ništa drugo do državni razlozi.

Državni razlozi nalagali su da se jedna tajna oficirska organizacija, koja je imala prevažnih smjerova, razori i on ju je, hladno i svirepo, razorio. On je tada bio u jednoj od onih situacija kada se za čovjeka kaže da je metnuo guntj na glavu ili da je glavu metnuo u torbu. I on je metnuo glavu u torbu onda, kada su neki samostalci, neki naprednjaci i neki liberali počeli prati ruke pošto su, prije toga, odobravali najstrože mjere protiv jedne dobro organizovane i razgranate vojničko-gragjanske komore. Ona je, za vrijeme rata, pokušala ubiti princa regenta i oboriti legitimnu vladu. Ona je, preko srpskog otpravnika poslova u Berlinu, Bogičevića, koji sam u svojoj knjizi priznaje da je instrukcije svog ministra pokazivao podsekretaru Zimmermannu, bila, za vrijeme rata, u vezi sa neprijateljem. Ona je htjela da zavede vojnu diktaturu od koje bi jedino neprijatelj imao koristi.

Ni za trenutak ne vodeći računa o sebi, g. Jovanović spasio je državu, spasio je ponos i dostojanstvo srpskog naroda, spasio dinastiju. On je vodio računa samo o državi i ni o čem drugom, najmanje o tome, da li će mu ko biti zahvalan. Država niti je zahvalna ni je nezahvalna. Ona ima prava da zahtjeva žrtve i nemilosrdno ih zahtjeva. Ko traži zahvalnosti od države, taj nije njezin iskreni sluga i taj ne zna šta je dužnost. G. Jovanović nije nikada bio u zabludi o toj prostoj istini u svakoj državi.

Poslije rata g. Jovanović je postao ponova ministar tek u homogenom radikalnom kabinetu, obrazovanom u decembru prošle godine. Njemu je dat portfelj ministra vjera, jedan portfelj koji se, obično daje političkim šiparcima nekog lokalnog značaja. Pri svem tome, on je, poslije g. Pašića, najmarkantnija figura u Vladi Njegovog Veličanstva, kao što je, poslije g. Pašića, najmarkantnija figura u svojoj politici.

Vrlo inteligentan i odličan govornik, okretan i spreman publicista, diskretan i zakopčan za grla, g. Jovanović je jedini u svojoj stranci koji ima legitimnih prava da bude politički na-

sljednik g. Pašićev. Čovjek od prošlosti, g. Jovanović je, kao malo ko u njegovoj stranci, čovjek od budućnosti. Ima ljudi za koje je prošlost jedan nesnosan teret. Ali, ima ljudi za koje je prošlost pouzdana garancija za budućnost. U te ljude, više nego iko, spada g. Jovanović. Ima ljudi koji bi trebali da se stide svoje političke prošlosti. Ali ima ljudi koji se ponose svojom političkom prošlošću i koji ničim ne dokazuju da se njome ponose.

G. Jovanović je danas jedini ideolog svoje stranke i, može biti, jedini čovjek koji je, u danom trenutku, kadar da uhvati za usiljano govožlje. Kao ideolog on je jedini kadar da najubjedljivije interpretira ideje svoje stranke. Kao energičan političar on je jedini kadar da uzme odgovornost za djela koja nisu, može biti, popularna, ali koja su nesumljivo u interesu države. G. Jovanović, drugim riječima, nikada ne luri za popularnošću. Tih, skroman i povučen, on će jednog dana dobiti satisfakciju koju državnici, prije ili poslije, moraju dobiti, moraju dobiti onda kada je najmanje traže. Sporedna je, naravno, stvar da li će tu satisfakciju dobiti onda kada misle da bi trebalo da je očekuju ili će je dobiti onda kada im se, u jednom zakašnjelom nekrologu, budu bile priznate sve moguće zasluge.

Схваћање ситуације у Загребу.

У блокашким круговима је завладао велики песимизам после ономадашњих говора г. Пашића и г. Љубе Јовановића у Скупштини.

Блокаши су осјетили да је прошао онај моменат, када су они могли да утичу на ситуацију. Захваљујући демагошком држању њихових вођа, они су сами себи пресјекли пут у Београд тако, да је њихов долазак у Скупштину скопчан са полагањем заклетве на вјерност Краљу и другим дјелима, која они не могу учинити.

Послије сједнице „Хрватског Сабора“ у недељу, Радић је изјавио повинарима:

„Послије изјаве г. Пашића и Љубе Јовановића ми не губимо наду у споразум са радикалима и Србима и нећемо ни у ком случају мијењати нашу тактику. Сви услови да се постигне споразум — су ту.

На сједници од недеље ми смо писмено формулисали наше зајтвје, захтјеве хрватске, који иду за очувањем наших хиљадугодишњих привилегија. Али се надамо да ће радикали увидјети корист од споразума два братака народа и неће се противити да се тај споразум и оствари“.

Политичка прогноза.

У београдским политичким круговима влада увјерене да ће влада моћи несметано да ради и да изврши задатак, који је себи поставила

Што се тиче демократа и земљорадника, њихово је држање у Скупштини много блаже, те се држи да ће они бити лојална опозиција. Блокаши су испали из комбинације, јер су они пропустили моменат када би могли — евентуално — и утицати на ситуацију

Држи се да ће сви они законски пројекти, које влада намјерава да изнесе пред Скупштину — бити узаконени до конца августа.

Писмо из Београда.

Београд, 31. маја.

Јучер је започело редовито засједање Народне Скупштине. Одмах је изабрано и свих пет одбора: законодавни, финансијални, имунитетни, одбор за молбе и жалбе и административни. На вечер су поједини одбори одржали сједнице и изабрали председнике. Одбори ће одмах започети послом. Такођер је данас Скупштина прихватила два хитна предлога и то о накнадним и ванредним кредитима и о устројству војске. У петак се Скупштина понова састаје, а као прва тачка дневног реда јест декларација владе.

Поједини клубови одржавају непрестано сједнице. Расправљају се поједина питања странке, као и питање тактике у Скупштини. Многи клубови, а могло би се рећи скоро за све изим радикалског, нису у то питању на чисто сами собом. Највише конфуности има међу демократима. Они не знају куда да се одлуче.

Муслимани су — како пише један београдски лист — незадовољни са Радићем, који је пропустио моменат за свој долазак у Београд. Осим тога они се почињу плашити да се Радић приликом споразумјевања са Београдом не би изневјерио. Због свега овога у муслиманским круговима осјећа се јака струја, која жели директан споразум с Београдом и код Коршчевог клуба, који је до сада стајао чврсто уа Радића показује се неко колебање. По свим знацима ускоро се може очекивати распад блока.

Као кандидати за улазак у владу, на мјесто Љубе Јовановића, који је изабран за председника Скупштине и Крсте Милетића који је дао оставку, спомињу се др Урош Десница и Веља Поповић.

За ове последње двије недеље положај владе тако се учврстио, да не може бити никаква говора о кризи. Иако влада располаже свега са 130 посланика она у ствари има јаку већину у Скупштини, пошто се Радићева доласка не треба бојати. „Политика“ пише, да се је Радић показао врло неспретним политичаром и да се вара ако мисли да је кључ ситуације у његовим рукама. Лист вели, да сада Пашић држи „мач у рукама“, јер, ако би Радић и сада хтио да дође, мора проћи кроз кандински јарам — верификациони одбор у коме сједи радикалска већина.

Француски генерал Ле Ронд повратно се овамо са свога пута по Босни и Далмацији. Ианенађен је са организацијом наше војске, те се израдио, да је наша војска данас једна од најорганизованијих у Европи.

Њ. В. Краљ лако се прехладио. Ради тога Скупштина није била отворена престоном бесједом већ једноставно укиом. До који дан Њ. Величанство напустити ће собу. Јучер је код Краља био у одуљој аудијенцији бивши председник Скупштине др. Лукић.

Професорски покрет — малаксава. Изгледа да је већина професора волна да узме писмо г. министра просвјете као базу за своје даље држање. Према томе ово би се питање ријешило мирним путем.

У мјеродавним круговима се држи да ће се овогодишњи виши и нижи течајни испити одржати без сметње.

Блокашка игра.

Загреб, 28. маја.

Народна пословица вели да нема горе стари него кад се стари људи подјетине. И абиља Радић са својим „ауступницима“ подјетини се и почео да се игра државе и парламента, као дјеца војника и слично. И у недјељу 27. ов. мј. одржана је у Загребу „трећа сједница хрватскога народнога ауступства под предсеђањем г. С. Радића“, вели комунике. Сједници је присуствовало 65 нар. посланика, а четворица се „ваљано“ испричаше.

Наравно први је говорио Ст. Радић и он је извјестио о „унутарњем положају“. На концу је предложио, да се „данашња политика и тактика према Београду у ничему не мијења, а за неке становите случајеве, да се поступак хрв. нар. ауступства до скрајности поопштри“. Као обично и овај је „предсеђник“ предлог примљен. Остали говорници сви беа разлике нападали су „поступак београдске владе“. Било је говора и о прехрани сиромашних крајева, те је утврђено да је до сада сабрано 20 вагона хране, 16 вагона већ је раздијељено, а 4 вагона сад су на путу. Шта више, хрв. ауступство је хтјело, да сав новац што је био сакупљен у Америци, да гладне крајеве, да је морао бити предан њему у Загребу, да он с њим располаже, те је аато хрв. ауступство закључило да се „наасланика Гаљера стави под истрагу и да му се браојавно забрани оваково саблажњиво и до скрајности подло служење данашњему систему“. Ово најбоље илустрира ове старе људе, са дјечиним моагом и свхаћањем. Па да буду посве досједни, они су се на концу и фотографирали, да оставе трајну успомену своје глупости. Радић намјерава да уреди и хрв. министарство са осам мин. столица. Још им то треба па да буду уистину оно што су.

Ko vlada Rusijom.

Комунисти стално тврде да у Русији постоји диктатура пролетаријата, изражена у руској комунистичкој, болшевићкој партији. Из података које није donosimo, а којима нико неће моћи да оспори таčnost, пошто их је дао сам Зинovieв на XII. конгресу руске «комунистичке» партије, види се да у такозваној «пролетерској» болшевићкој партији у ствари и нема пролетера, или их има у врло малој мјери. Остали, највећи дио партије чине совјетски чиновници, војници и seljaci.

Извјештај Зинovieв о унутрашњој партијској ситуацији гласи:

Партија се састоји из 32.000 ђелица (партијских организација), од којих само 14.000 спадају на вароши. Број upisanih ђланова је 410.000, од којих 260.000 у варошима. Број кандидата (оних који чекају да буду примљени у ђланство партије), износи 117.000 (од којих 50.000 долази на вароши).

Од 1000 upisanih партијских ђланова 444 су радници, 267 seljaci, 222 совјетски чиновници, 67 без сталнога zanimanja. Процент upisanih радника се popeo од 41 на 44.

Од 410.000 upisanih ђланова у партију, само 10.000 њих припадају партији од 1917. године. Они саčinjavaju срз партије, »стару гарду«. Број ђланова upisanih у 1917. износио је 35.000, 1919. је износио 108.000, а 1920. год. 122.000. Од садашњих ђланова партије 23.000 су pripadali раније другим партијама (меншевицима, социјалистима, револуционарима, анархистима).

Од свих upisanih радника само је један мали број њих uposlen директно у производњи. До краја Јануара 1922. проценат радника комуниста који су физички радиле био је 11,6 од сто, а у Москви само 8,9 од сто.

Интересантна је анализа социјалних прилика ђланова партије, то јест оних који су се пријавили да

у њу буду примљени. Они се дијеле у ове категорије: 6932 фабрички радници, 4294 транспортни, 51.763 seljaci, 27.728 разних. У Москви на раднике долази 17,4 од сто, на совјетске чиновнике 23,6 од сто, на војнике 26,4 од сто.

Из ових се података види, вели Зинovieв, да састав партије није баа на углед, а зато је дужност партије да за идуће двије три године учини све да проценат радника у партији буде већи.

Таква изгледа «партија пролетерских маса» у Русији, послје пет година болшевићке владе. Кад се зна какве повластице уживају они који су ђланови «комунистичке» партије у Русији, онда се тек моћи појмити колика је мала њена привлачива снага за пролетере у Русији.

Наши дописи.

Teaљyв, 31. маја.

(Излеш школске дјеце). У уторак школска дјеца основне школе из Тељува приредила су излет са својим учитељем на слапове Крке код Скрадина и у Шибеник. Дјеца су раагледала све љепше и аманитије ствари. У вечер весела и одушевљена повратила су се натраг. Да је уприличен овај излет школске дјеце, на првом мјесту треба захвалити управитељу рудокопа у Сиверићу, који је сусретљиво изашао дјеци у сусрет, давши бесплатно камион.

Дршиш, 31. маја.

(Суша. — Раздиоба хране). Ни ова година неће бити ништа боља од прошле. Суша је и ове године уништила усјеве. По Загори, већ су seljаци почупали јари јечам и баџила га у појату за пићу благу до зиме. Озимога јечма биће нешто, али веома слабо. Не пале ни киша још до који дан, суша ће уништити и кукуруза посве, те нам се ова година прикаже још црњом од прошле. Једино трава је ове године била нешто боља него лани. Али и од тога слабе користи, јер је народ ове године продао на невоље благо, јер није имао сам чим да се прехрани, нити је имао чим благо да прехрани преко зиме. Селјак нема више чиме да намакне благо. Куће у којим је био плуг волова, данас немају ни краве. Оно ситне стоке што је још преостало, поклаће и распоршати ове зиме, па ће љето догодине дочекати беа игаје мчега. Неродица ове двије аадње године осиромашила је народ, а овогодишња ће га у црно завити и упропастити. Већ сада требало би подузети потребите корак за помоћ Далмацији, јер је суша и ове године упропастила Далмацију као и прошле. До јесени требало би да општинске направе точан прорачун, колико ће који требати хране, па да се министарство социјалне скрби одмах побрине, да се набави потребита храна, јер ће бити лакше а и цјење. Одма треба почети са радом са прехраном Далмације.

Већ по други пут општина дијели народу државни кукуруз на причек. Овај пут даје се нешто више него прије. Опрема се брао и тачно Кукуруза је добре квалитете. Ово давање кукуруза гладном народу на причек права је благодат, јер народ није знао више што да ради од себе. Није имао што да прода а удужити нема гаје, јер нико му не да ајма.

Kratke vijesti.

— Према извјештајима из Лозане, потврђују се вјести о склапању заасног мира између Турске и Poljake.

— Јављају из Мексика, да је на америчко поаланство и конзулат извршен атентат бомбама. Зграде су јако оштећене.

— У Гондону, Улџа Каролина, приликом школске забаве избио је пожар. Најзад панике изгорло је 70 утеника, а велик је број ранjenih.

Домаће вијести.

Главна годишња скупштина Проsvete одржаће се према правилима у недјељу у 11 с. прије подне у просторијима српске основне Ковачевић-Бованове школе.

Најтоплије молимо све ђланове, да многобројно присуствују овој скупштини, на којој се бира нова управа и на којој се мора увјерити о напредку овог племенитог друштва.

За доћек дјеце. Одбор, који се конституисао за доћек дјеце «Завода за заштиту и обезбјегњење дјеце изгинулих ратника», која доскора долазе к нама из Београда, наишао је на лијеп одазив у грађанству. Многе обitelji већ су се пријавиле за уконачење дјеце, синова наших славних погинулих ратника.

Земљишно-Вересијски Завод Далматински. Управни Одбор Државне Хипотекарне Банке у Београду на својој сједници од 16. маја о. г. ријешо је, да прими у свој састав Земљишно-Вересијски Завод Далматински у Splitу, са свом активом и пасивом, те да, чим то допусте прилике, Државна Хипотекарна Банка оснује у Splitу своју филијалу, која ће primitи на себе и ликвидацију Вересијскога Завода. Овом веома важном својом одлуком Државна Хипотекарна Банка протегнуће, надати се је већ у јесени о. г., и на нашу Далмацију, свој социјални и благодатни рад удјелјивањем амортизационих хипотекарних zajmova, од којих неумитно зависи пољопривредно опорављење и грађевински развитак Далмације.

Даношењем ове одлуке инспирисано је народитом бригом, која се код Владе и код свих мјеродавних фактора констатује за интересе и потребе Далмације, а за њу имају и велике заслуге наши посланици у Радикалном Klubу.

Гостовање народног позоришта у Шибенику. Управа позоришта одлучила је да почетком јуна т. ј. 4., 5. и 6. приреди са ђлановима драме у овој позоришној сезони своје прво гостовање у Шибенику у Хотелу «Kosovo». Том пригодом управа је славила на repertoar за прво веће Riskovljevu одличну руску комедију «Змија дјевојка», која је у Splitу имала врло лијеп успјех. За друго веће Bissouovu веома диховиту француску комедију »Dupla punica«, а за треће веће ђувену и потресну Halbeovu «Mladost».

Све три ствари веома добро су успјеле у Splitу и критика се о њима ласкаво изразила. Осим тога к нама долазе на гостовање најбоље силе, а неке су већ Шибенику познате од прошле године као г. г. «Џика Мика», Spiridonoviћ, Marinkoviћ, Bonačić, па г. г.ј. Rucoviћ, Gradištarjeva, Pregarc и Milojević.

Позорица арене Хотела «Kosovo» пространа је и згодна, те ће на нјој уједити моћи слободно да се крећу. А што је најљепше, преставе се дају на отворену, тако да неће бити оне сприне.

Цијене су слиједеће: I. мјесто-parquet 20 Din.; II. мјесто-parquet 15; III. мјесто-parquet 12, тераса 6, стајање 4, гјаци и војници 3 Din. Преко дана улазнице се продају у књијари Babić а у већер на позоришној благајни у хотелу «Kosovo». Почетак преставе точно у 8 сати.

Ѕалјиво веће. Сутра, у недјељу на већер у 8 сати и по даје дилетантски клуб Sokola ѕалјиво веће у ариени хотела «Kosovo». Улазнина 5 динара.

Купалиште «Јадрија». Од недјеље возиће стално пароброд «Primorje» на купалиште «Јадрију». Цијене за превоз и купанје 4 динара.

Пријаве за соколске слетове. Sokolsko друштво у Шибенику позивље све своје ђланове као и неђланове, који би хтјели присуствовати sokolskom слету Шибенске Ѕупе, који ће се одржати дне 29. VI. (на дан св. Петра и Павла) у Преку, да се најдалје до 20. VI. т. г. пријаве код друштвеног тајника Филипа Babića. Пријаве иза

ga dana, radi raspoloživosti parobroda, neće uzimati u obzir.

Isto toliko prima predbilježbe za primorski koltski slet, koji će biti dne 21. i 22. jula t. u Splitu. Prijavite se na vrijeme! — O d b o r.

Novi vojni zakon. Zakonski predlog o reorganizaciji vojske i mornarice odreguje vojnu veznost od 21. do 30. godine, a u ratu od 1. do 60. godine. Služenje u kadru traje 18. meseci. Plate i ostale prinadležnosti takogjer regulisane za oficire.

Naša Kraljica dubrovačkoj učiteljskoj školi. Kako nam javljaju iz Dubrovnika, Nj. V. kraljica Marija poslala je učiteljskoj školi u Dnrovniku na dar svoju fotografiju sa autografom durija 1923.

U fond lista. Da počasti uspomenu pokojne Bibića položio je u fond »D. R.« O. Sava-Radečić Din. 20. — Veliki župan g. Dr. Ivo Perović da počasti uspomenu blagopokojnog Ante Monti 50 dinara. — Uprava zahvaljuje.

Gea d. d. za iskorističvanje ruda Zareb-Sušak. Ovo društvo čiji su vlasnici Hrvatska sveopća kreditna banka i Hrvatska Slavonska Zemaljska Hipotekarna banka u Zagrebu, i kapitalom od dinara 1,125 000, i kojoj pripada rudokop Dili kod Drniša, eksportiralo je u svojoj poslovnoj godini t. j. od 1. VI. 1921 — 31. XII. 1922 preko 14 000 tona bauxita. Na glavnoj skupštini od 25. maja o. g. bilo je zaključeno, da se za prvu poslovnu godinu plati dividende od 5 posto, t. j. 5 dinara o dionici.

Talijanske zastave na talijanskim društvima. Doznajemo da je postignut sporazum između naše i talijanske vlade glede izvještanja zastava na društvena i društvenim talijanskim oslovnicama podanika u našoj državi. Uređeno tako da Talijani mogu izvjesiti svoju zastavu za našu državnu kojoj ide počasno mjesto. I ako će se u nedjelju dne 3. ovog mjeseca pridođom talijanske tako zvane proslave Statuta, izvjesiti, uz našu i talijanska zastava na njihovom „Gabinetto di lettura“, „Biblioteca“, te na oslovnicama Lloyd Triestino, Cosulich i Puglia. I društvena naša će državna zastava biti na jednoj strani (počasnoj), talijanska na lijevoj. I na poslovnicama, naša će zastava biti po sredi, a jedne strane pak talijanska, s druge zastava društva.

Darovi Uboškom Domu. Narodna Ženska Zadruga darovala je Din. 500, Rade Šare a počasti uspomenu pok. Luče Pirula Din. 50, erolim-Drage Defilipis da počasti uspomenu pok. Siniše Bibića Din. 10. Uprava najljepše zahvaljuje.

Родитељи, учитељи, пријатељи Омладине.

Сад се свршавају школе. Многи ђаци не могу на више школе, а немају гдје и на чему да живе како треба, па ће морати свега више тежко живјети, ако се не спреме у младости за живот у будућности.

Недајте да омладина аостаје, да пропада ради нашег немара, већ уплуките свагда ве ваљане и способне, сигурне Србе ђачице од 12 до 13 год да одмах сад, док су још у школи, шта вриједи човјеку који научи у младости који чистан, корисан занат и посао.

Одабрајте и препоручите Привреднику ад и сваке године све способне, сигурне Србе ђачице од 12 до 13 година. Привредник смјетате већ 25 година добру дјецу, збринуо је до ад 13 хиљада и више и прима увијек све што ваља. Све старање и заузимање Привредника бесплатно је, то јест и најсиромашнија дјеца могу до тага, ако су заиста ваљана, пособна, сигурна. Тражите под најкрупном дресом: „Привредник“ — Београд, даљна путства, па ћете одмах добити све што треба.

Brzovjavne i telefonske vijesti.

Vladina deklaracija.

БЕОГРАД, 2. На јучерашњој сједници Скупштине, иза неких одговора министра просвјете прогласио је предсједник Пашић владину декларацију у којој се говори о постанку наше Кралјевине, о манјкавостима које су избиле у Уставу. Говори за тим о репарацијама, које побјегле државе настоје смањити. Наша је Кралјевина највише заинтересована јер на њу отпаде 5 по сто.

Ради појачања нашег престижа, влада је ријешила да предлози Скупштини пројекат закона о устројству војске и морнарице којим се не смањује наша војна снага. Осим тога влада је приступила ијермаца за консолидацију наших унутрашњих прилика.

Приступит ће се изједначању закона о чиновницима, јер је то потребно ради уређења односа између државе и народа. Приступит ће се и ријешенију инвалидских питања како би се показала благодарност државе према онима који су за њу пострадали. Влада ће ријешити и добровољачко питање и питање колонизације. Међу законским пројектима које влада кани предложити, заузима прво мјесто закон о изједначању порезног система у цијелој држави.

Затим је изнешен владин програм Скупштине, те би се сви ти закони морали ријешити у овом скупштинском засједанју.

У понедељак ће се повести дебата о владиној декларацији. Демократи су за то одредили своје најбоље говорнике, Прибићевића, Davidovića, Veljkovića и Marinkovića, земљорадника Јуца Јовановића Пиžона, а муслимани Спаћу. Dr. Ninčić ће изнијети експозје о спољној политици.

Pregovori s Italijom.

RIM, 2. Конференција паритетне комисије започела је у пријатељском тону и држи се да ће сигурно овај пут доћи до уређења свих viseћих питања као и уређења ријеке државе. Сва talijanska штампа повodom отвора конференције donosi opširne članke о našoj Kraljevini. Službeni „Giornale d'Italia“ piše, да је наша Kraljevina једна од најјачих држава на Balkanu и да је njeno пријатељство потребно Italiji. „Giornale di Roma“ вели, да се прилике у našoj Kraljevini брзо побољшавају и да је положај Pašićевог кабинета стабилнији него ikada prije. „Ако дође до коначног споразума између Hrvata и Srba, tada ćemo mi, ако budemo živili у непријатељству, добити čudnog susjeda koji је dokazao svoju елементарну експанзивну снагу; i zato је потребно да Italija промijени ток своје политике“.

Kralj ide u Bukurešt.

БЕОГРАД, 2. Идуће недјеље иде Nj. V. Kralj са Kraljicom у Bukurešt. Zadržaćе се недјељу дана.

Namjesnik Hrvatske u Beogradu.

БЕОГРАД, 2. Ovamo је stigao pokrajinski namjesnik за Hrvatsku dr. Čimić. Posjetio је ministra унутрашњих djela и referisao mu о приликама у Hrvatskoj.

Pooštrenje mjera u Hrvatskoj.

БЕОГРАД, 2. Говори се са сигурношћу да ће влада пооштити мјере у Hrvatskoj против свих антидржавних елемената. Влада неће више трпити да се јавно ради и говори против државе и династије и сваки онај ко се огријеши биће кажњен.

Srpsko-hrvatska koalicija.

ZAGREB, 2. Ovdje се počelo озбиљно да pomišlja на обнову srpsko-hrvatske koalicije. Oвој ideji skloni су i neki умјеренији zajedničari. Grof Kulmer pokušao је već razgovore, те је naišao на odobravanje.

BURZE.

ZAGREB, 2. Valute: Dolari 83-75, 84; fr. franci 540, 550; tal. lire 395, 400; Čs. kruna 258.

ZÜRICH, 2. Beograd 632

„MORALISTE“.

U vrtlogu političkih borba i stranačkih razmirica, Sokolstvo zadobio svetim načelima, uzdiglo је svoj barjak visoko i kroči neustrašivo, vedra čela, odregjenim putem svome cilju. Trebalo је gigantске ustrajnosti i požrtvovnosti да се svladaju zapreke, navale i zaskočice, које су protivnici Sokolstva podmetali i podmeću svakom zgodom. I sad su opet izmijilje iz razvalina neke ptice avetkinje, да zaskoče Sokolov let.

»Narodna Straža« od 26. maja donаша članak, u kojem се pisac bavi in extenso sokolskim prilikama, diže kuku i motiku на mješano »Sokolsko Društvo« i »Diletantski Klub« toga društva, udara u prave Jeremijade nad propalim moralom današnje generacije. Članak došlo napisan u željivom tonu i sa veoma pozitivnom tendencijom. Odmah на početku citira, tobože iz glavnog Sokolskog organa, да је pristup u Sokol slobodan svakome, samo не klerikalima — odnosno dobrim katolicima. Vidi се, та gospoda vole да obilaze istinu. Kakav stav uzima Sokolstvo, odnosno njegov glavni organ prema vjeri, vidi се iz članka od M. Ambrozića pod naslovom: »Sokolska vaspitna metodika. 5 Sokolstvo u vjere.« . . . . . Sem toga nije Sokolstvo pozvano, да се upušta u opšte u verske odnose svojih članova, јер ni једна od vera, које су u нас priznate, не stoje u protivnosti sa sokolskim načelima i zato, što Sokolstvo smatra to privatnom stvari svakog појединog člana. Članovi sokolske organizacije mogu biti dobri, najbolji vernici. Nikoje sokolsko načelo не može се tome protiviti . . . . .

Tako glavni sokolski organ о vjeri, а oni smionо pišu, да Sokolstvo »vluda čisto ateističkim smjerom«.

Gospodin pisac, tobože да potkrijepi svoje gornje navode, stvara preјudic avom kasnijem »uvjerenju« на prestavi »Poslednji Zrinjski«. Tvrdi, да је lice grofova kapelana hotimice i tendencijozno karikirano, те се oštro zato obara на g. Čukovića. Vidi се, да та gospoda uvijek gledaju kroz prizmu zla. Gospodin Čuković — kao diletant — dаbro је shvatio i valjano kreirao kapelanovu ulogu. Već samo nastupne riječi kapelанove »U Kacenstajou obilazi vrag i nosi jaja . . .« najbolje karakterišu njegovu figuru, а u cjelovitiji uložii ćoljuje nam се jasno njegova duša i njegov »značaj«. Pa i ona zamerka gosp. Dellagiovanni (vitez Konrad), što је — odgovorivši на upit Getrude — nadodao »Molio sam се Bogue, može да се okrsti larizejskom skrupuloznošću«.

Sokolska imparicjalnost u stranačkim odnosima i uspešna aktivnost, kadra је, да kod stonavih individuumа izazove zavist. Hinc Illae lacrimae. Spomenuti članak u »N. S.« dokumentuje nam то najbolje.

A tek istom, kako su zakliklata та gospoda, kad је »Diletantski Klub« 20. 1. 21. pr. mj. odigrao nekoliko šaljivih komada! Svojom »moralnome« skrbi nastoje да revoluiraju općinство, roditelje i učiteljske vlasti, како Sokolsko društvo »odgojno« djeluje. Ali taj moralista, koji u ova zla vremena dolazi kao »lux in tenebris« i dokazuje svijetu, što је dobro — а što zlo, samim načinom, kojim то dokazuje, najbolje nam osvjetljuje sam svoj vlastiti »moral«.

Jasna su nam »pia desideria« те gospode, ali Sokolstvo će znati, да ukloni zapreke i да svojim geslom »U desnici snaga, u srcu odvažnost, u misli domovina« oživotvoriti svoj cilj.

Gospodi pak pripominjemo onu: In dubiis libertas, in omnibus caritas.

Za kulturno-prosvjetni odio Sokola

Stjepan Celar.

Poljska.

Država Poljska zauzima по prostoru 400.000 kvadratnih kilometara i ima 28,600.000 stanovnika. Poljska је sastavljena iz oblasti, које nastanjuje poljski narod i to: kongresna ili ruska Poljska sa 11,200.000 stanovnika, Galicija 7,500.000, Volinija 3,670.000, Polesanji 3,000.000, Vilna s Litvom 2,110.000 i Slezka 1,130.000. Grad Gdansk (Dancig) на moru је slobodna luka i ima svoju samostalnost, samo је u carinskoј uniji sa Poljskom. Granice Poljske државе су uređene i utvrđene, јedino nije još definitivno utvrđena granica prema Čehoslovačkoј u općini Javorina, јер се vodi spor, oko iste zbog nekih puteva.

Помажите „Просвјету“!

Радић у служби Стинеса.

Данас већ није никаква тајна, да њемачки велики индустријалац и финансијер Стинес има чврстих веза са Загребом и тамошњим најважнијим банковним и индустријским установама. Сад се даје нешто више утврдити. Стинес је у вези с Радићем и он финансијски потпомаже загребачко републиканство. Тај факат не одричу ни саме Радићеве присталице, а поткрепљује се са оним његовим фамозним изјавама о Нијемцима. Из досадашњег јавног мишљења у Загребу даје се јасно видјети, да тамо све јаче хвата маха германофилска политика. Очигледно је, да је Радић експонент политике потучене аустро-њемачке силе, која се понова прибира и потајним путевима подкопава стабилност наше Краљевине. И сами Хрвати у Загребу, који стоје даље од Радића, ово увиђају. Требало би да то увиди и наши политичари у Београду.

Štrajkovi u Ruhru.

Rudarski štrajk se sve više širi. U subotu je ukupni broj štrajkaša iznašao 240.000, a sada ima u štrajku samo rudara 250.000 i još preko 60.000 metalurških i ostalih radnika. Štrajk se prostire na cijelo područje Bochuma, Gelsenkirchena i Dortmundu, a prehlata i u područje Essena. Komuniste pokušavaju sa uspjehom ea iskoriste štrajk u svoje političke ciljeve. Oni su uredili centralno vodstvo štrajka za cijelo područje. Usprkos proširenoga štrajka ne dolazi više do krvavih sukoba, pa je položaj nešto bolji.

Paskijevićeva ekstradicija.

Ministarstvo unutrašnjih djela preko ministarstva spolnih poslova tražilo je službeno ekstradiciju od riječkih vlasti Hrvoja Paskijevića, koji je posljednjih dana stekao žalosnu slavu u vezi sa dvogubim ubistvom na Cmoku u zagrebačkoj okolici.

Чок и Манојловић

фабрика црквених воштаних свећа
Шибеник (Далмација).

Израђује црквене воштане свеће сваке величине. - Специјална израда свећа са натписима:

„Ко Крсно Име слави оном и помаже!“ и „Мир Божји, Христос се роди!“

Berson jest i ostaje najbolja vrsta čuva cipele, jeftiniji je i trajniji od kože. Zatražite od Vašeg postolara, da Vam prihvrti Berson gumene pete i gumene potplate.

BANCA DALMATA DI SCONTO D. D. PODRUŽNICA ŠIBENIK

Prima uloške na knjižice i na tekući račun. - Eskomptira mjernice. - Obavlja sve burzovne naloge te isplate na sva tuzemna mjesta. - Izdaje čekove i kreditna pisma. - Financira trgovačka, obrtna i industrijalna poduzeća. - Obavlja sve štedioničke i bankovne poslove najkulantnije.

Brzajavni naslov: DALMASCONTO.

21

Tungstram-Zarufja

iz vučene žice. Nepočetljiva!

JOSIP JADRONJA ŠIBENIK

Agencija ovlaštena od Ministarstva za Socijalnu Politiku. - Otpremanje putnika u Ameriku sa najbržim parobrodima svijeta.

— ODLAZAK IZ ŠIBENIKA SVAKIH 8 DANA —

PREVOZNA CIJENA:

Genova-Buenos Aires Tal. lira 700—

Šibenik-Buenos Aires L. šterl. 1310

Za sve daljnje upute kao i za vozne karte obratite se

Agenciji Jadronja - Šibenik.

ПРВА И НАЈМОДЕРНИЈА ДАЛМАТ. СЛАСТИЧАРНИЦА НА ЕЛЕКТР. ПЕЋ

Телефон:
Број 31.

СТЕВО МАНДИЋ
ШИБЕНИК - главна улица

Број авла:
Стево Мандић.

Обскрбљена најразноврснијим бомбонима и слаткишима за сваку сезону, те најфинијим ликерима и дезертним пићима.

ДНЕВНО СВЈЕЖЕ ПОСЛАСТИЦЕ.

Препоручује се нарочито за израђивање најфинијих торта, кроканата и т. д. са исписима и орнаментиком за забаве, венчања и остале пригоде.

Uspješno se oglašuje u „Dalm. Radikalu“